

Norske bedrifiers erfaringer med allmenngjøring av tariffavtaler

Line Eldring, Fafo Østforum 10. juni 2009

Aktuelle problemstillinger om allmenngjøring

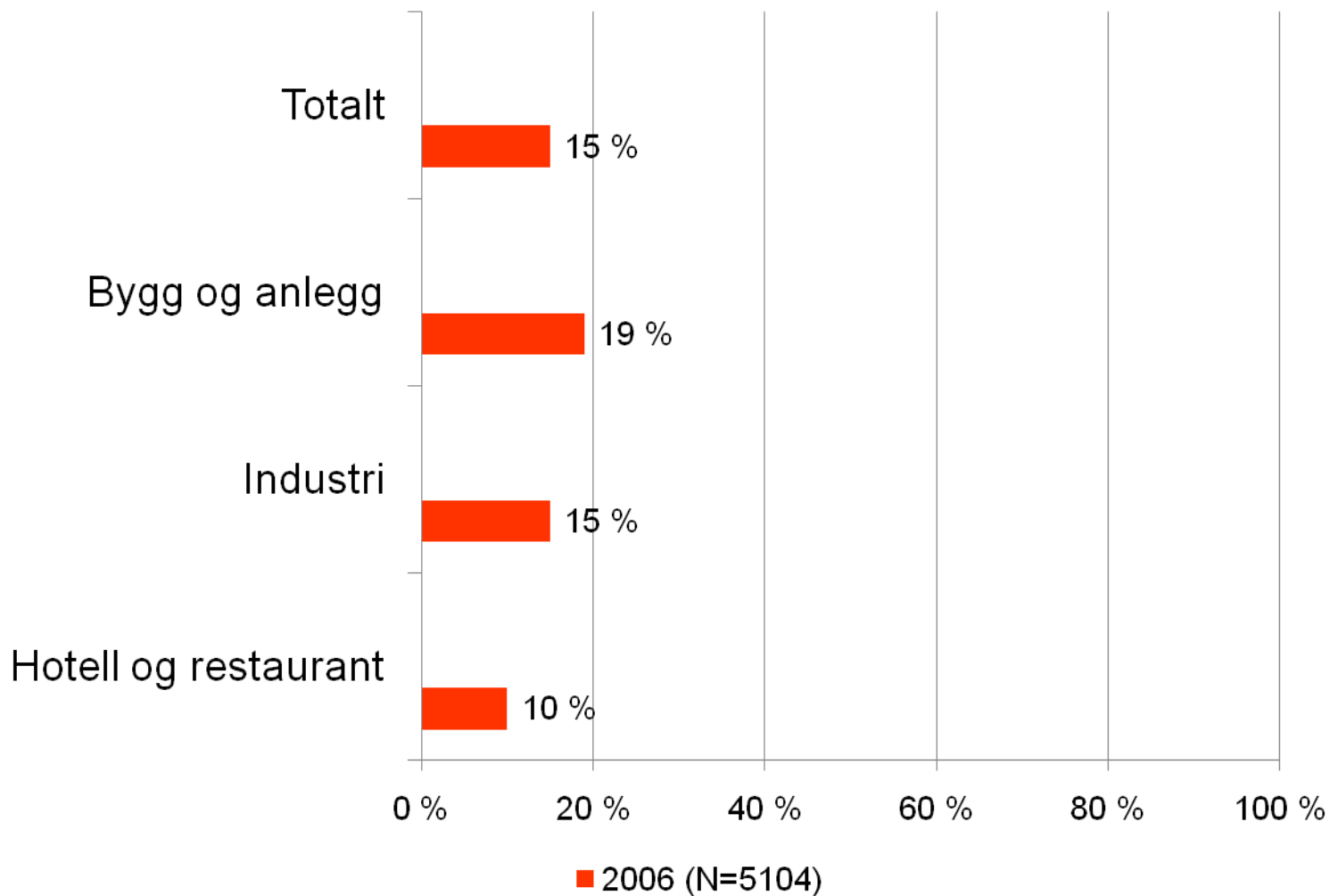
- Allmenngjøringsprosessen og arbeidsrettslige problemstillinger
- Virkninger på den norske modellen?
- Erfaringer og konsekvenser for arbeidstakerne
- **Temaet i denne presentasjonen: Erfaringer og konsekvenser for bedriftene**
  - Fafos survey fra 2006
  - Fafos survey fra 2009

Fakta om undersøkelsen

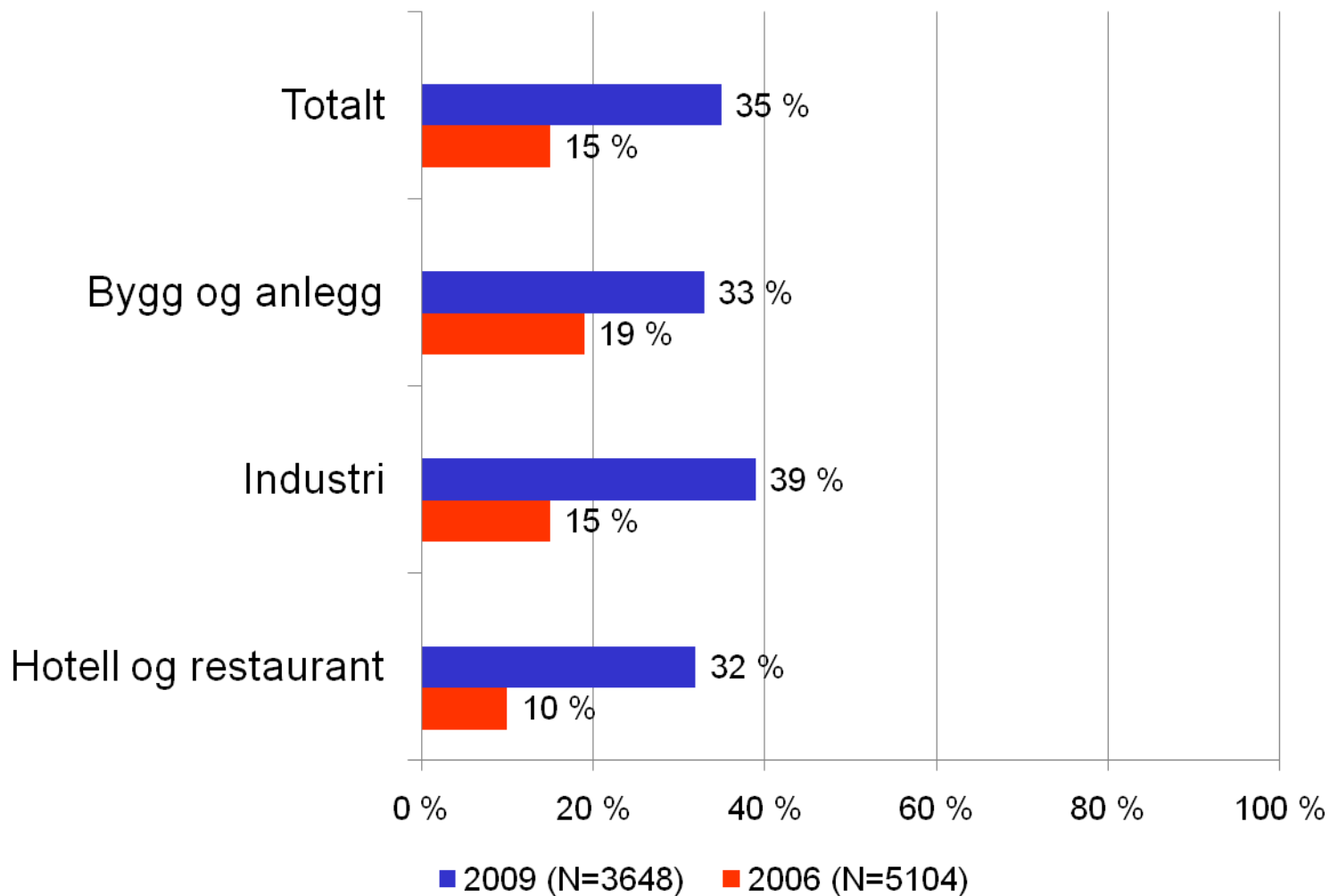

- Undersøkelsen er gjennomført i forbindelse med Fafos prosjekt om arbeids- og bedriftsvandringer i et utvidet Europa 2008-2010, finansiert av Norges Forskningsråd
- Bruttoutvalget for undersøkelsen var 9979 bedrifter med mer enn 10 ansatte i **bygg og anlegg, industri, hotell- og restaurant**
  - Av disse kom vi i kontakt med 5993
  - 3648 bedrifter sa ja til intervju
- 1267 av disse (35 %) bruker eller har brukt østeuropeisk arbeidskraft de siste 12 månedene. Disse bedriftene ("brukerne") fikk egne oppfølgingsspørsmål – blant annet om allmenngjøring og minstelønnsregulering

Hvor mange bedrifter brukte østeuropeisk arbeidskraft i 2006

Hvor mange bedrifter brukte østeuropeisk arbeidskraft i 2006 og 2009

Bedrifter berørt av allmenngjøring

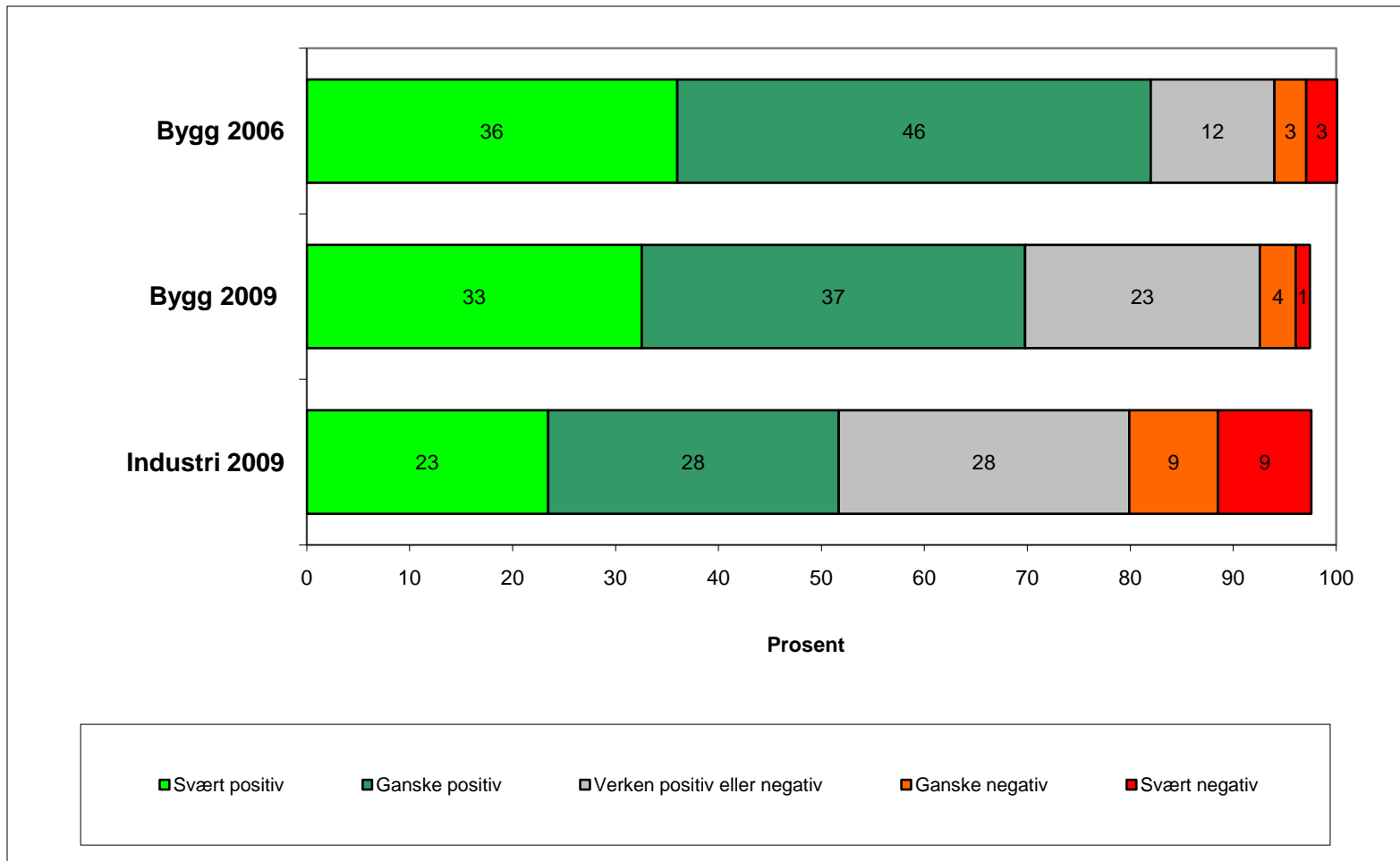
- 2006:
  - Allmenngjøring i noen fylker og enkelte petroleumsanlegg, elektro i Oslo og Akershus
- 2009:
  - Alt bygningsarbeid omfattet av allmenngjøring
  - Skips- og verftsindustri, enkelte petroleumsanlegg, elektro i Oslo og Akershus

Mulige konsekvenser av allmenngjøring

- Intenderte konsekvenser:
  - Sikre utenlandske arbeidstakere lønns- og arbeidsvilkår som er likeverdige med de vilkår norske arbeidstakere har (jfr lovens formål)
  - Hindre konkurransevridning til ulempe for det norske arbeidsmarkedet (jfr lovens forarbeider/forslag til ny 1)
- Noen mulige uintenderte konsekvenser:
  - Påføre bedriftene konkurranseulempes og forverre bedriftenes konkurransesituasjon (f.eks. pga ulik praksis mht etterlevelse og kontroll)
  - Påvirke bedriftenes bruk av østeuropeisk arbeidskraft
  - Styrke/svekke tariffavtalenes generelle utbredelse i Norge

I lys av utviklingen i bransjen, hvordan stiller du deg til allmenngjøring av tariffavtaler i din bransje?

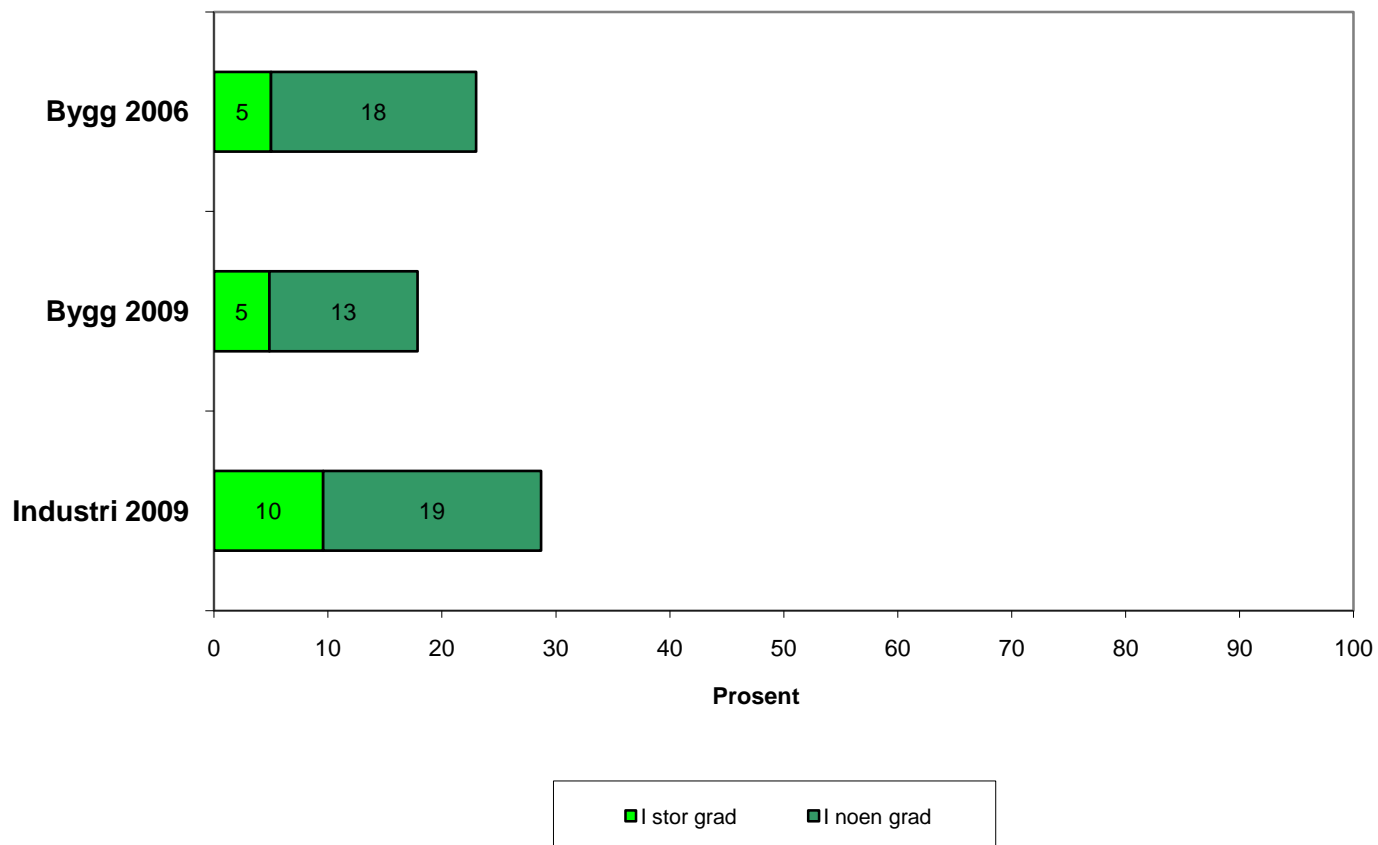
(Bedrifter som bruker østeuropeisk arbeidskraft, og som er omfattet av allmenngjøring)

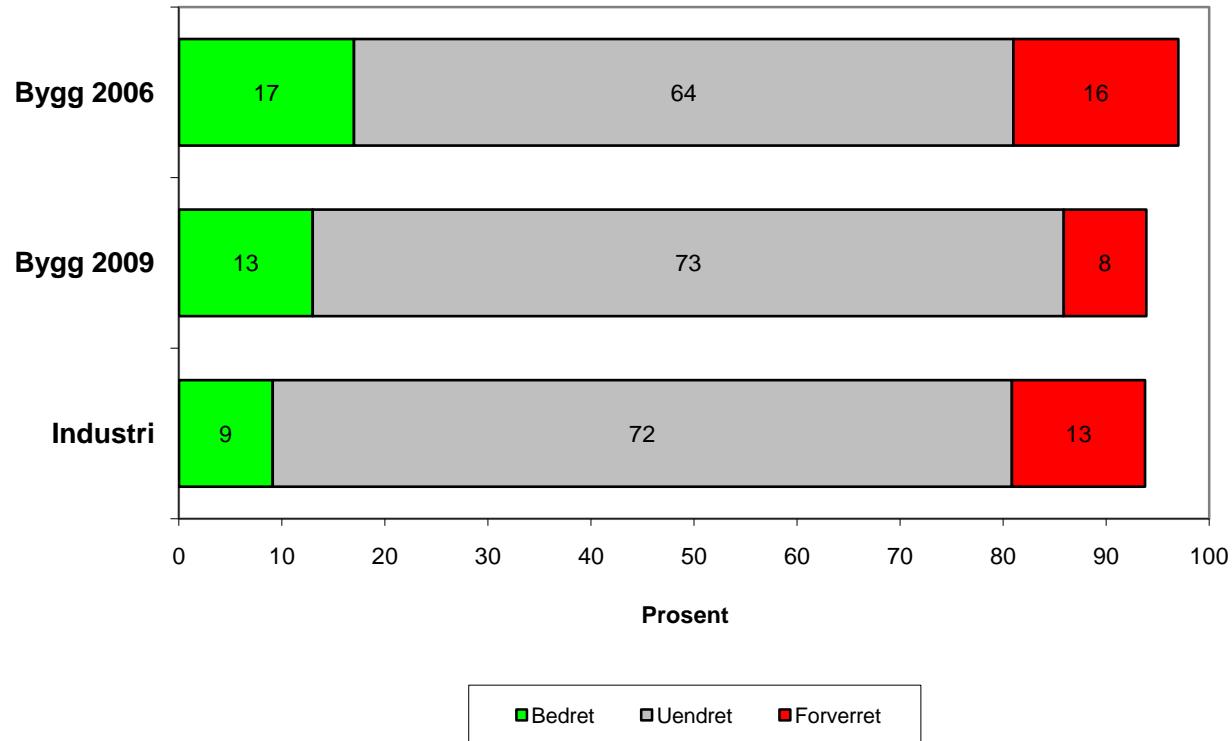
Har allmenngjøring ført til økte kostnader for din bedrift?

(Bedrifter som bruker østeuropeisk arbeidskraft, og som er omfattet av allmenngjøring)

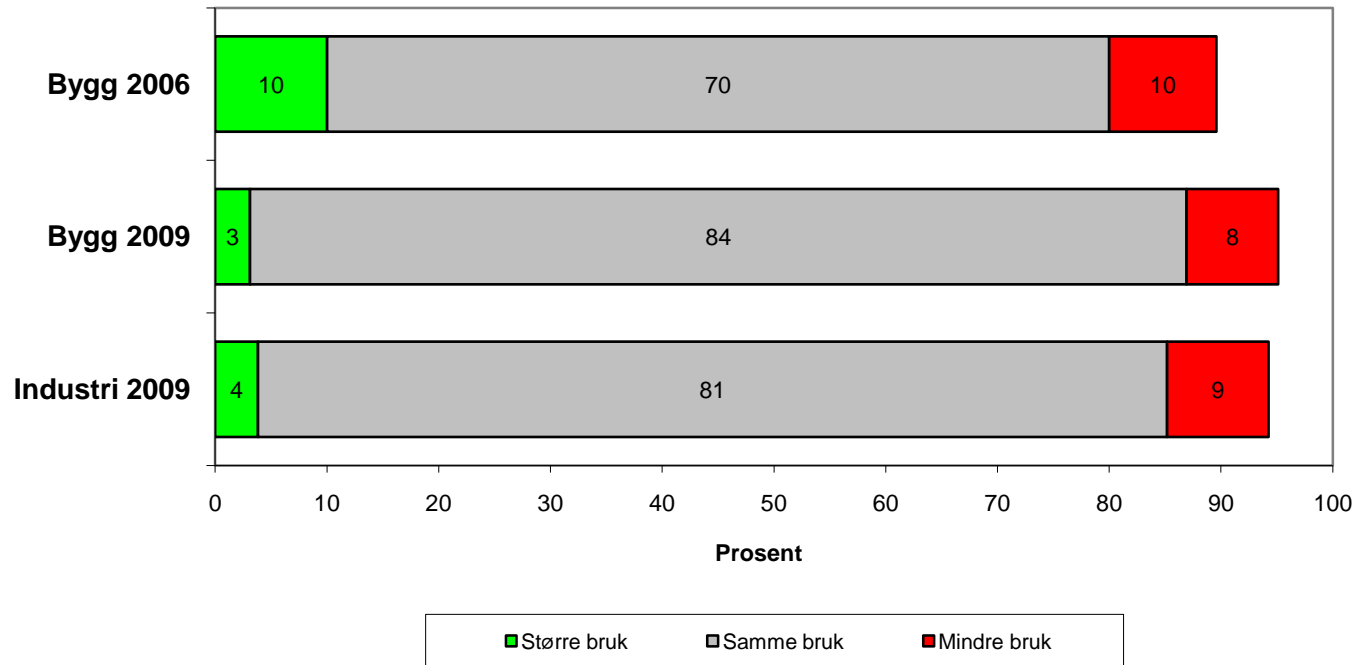
Har allmenngjøring ført til en bedret eller forverret konkurransesituasjon for din bedrift?

(Bedrifter som bruker østeuropeisk arbeidskraft, og som er omfattet av allmenngjøring)

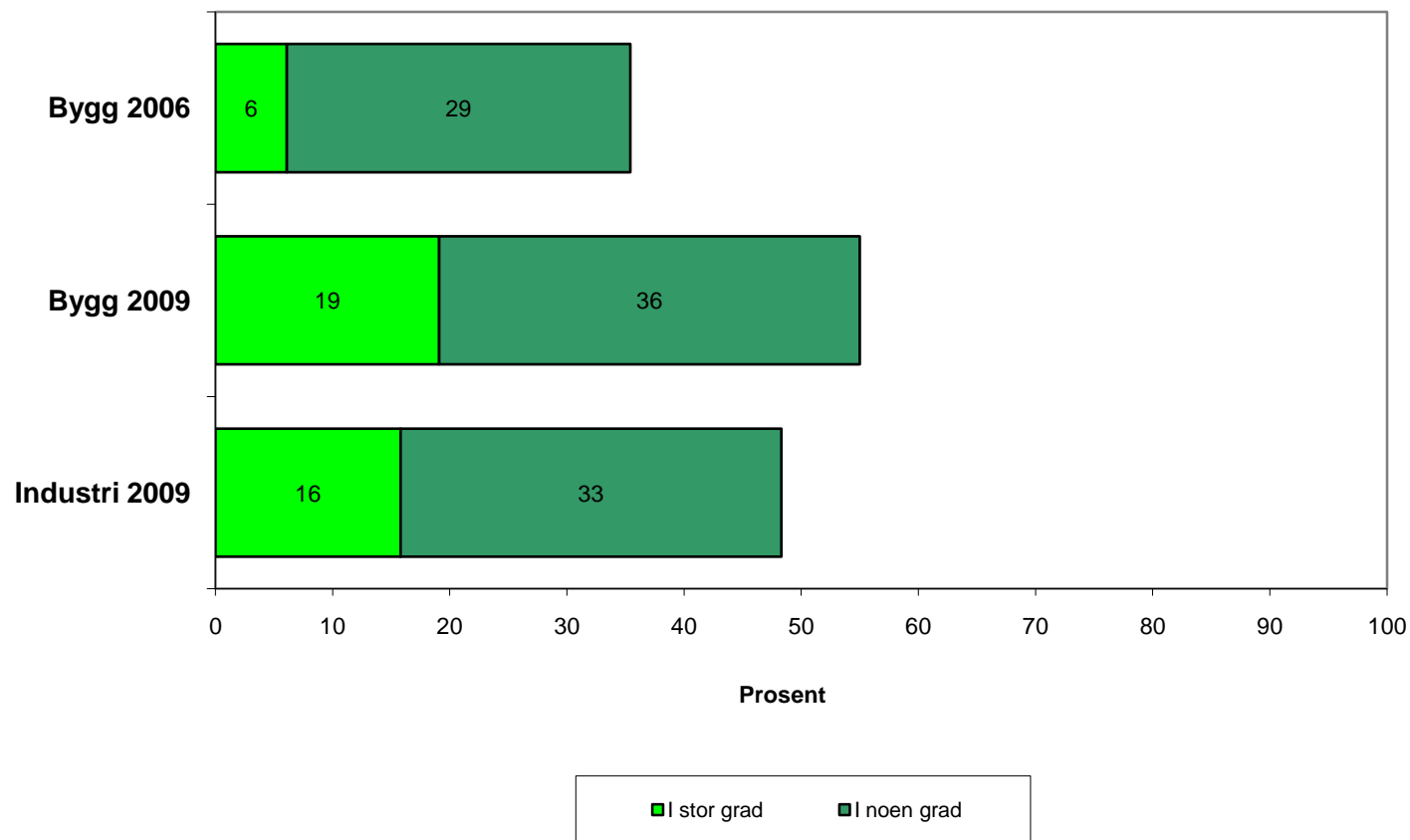
Har allmenngjøring påvirket bruken av arbeidskraft fra nye EU-land i din bedrift?

(Bedrifter som bruker østeuropeisk arbeidskraft, og som er omfattet av allmenngjøring)

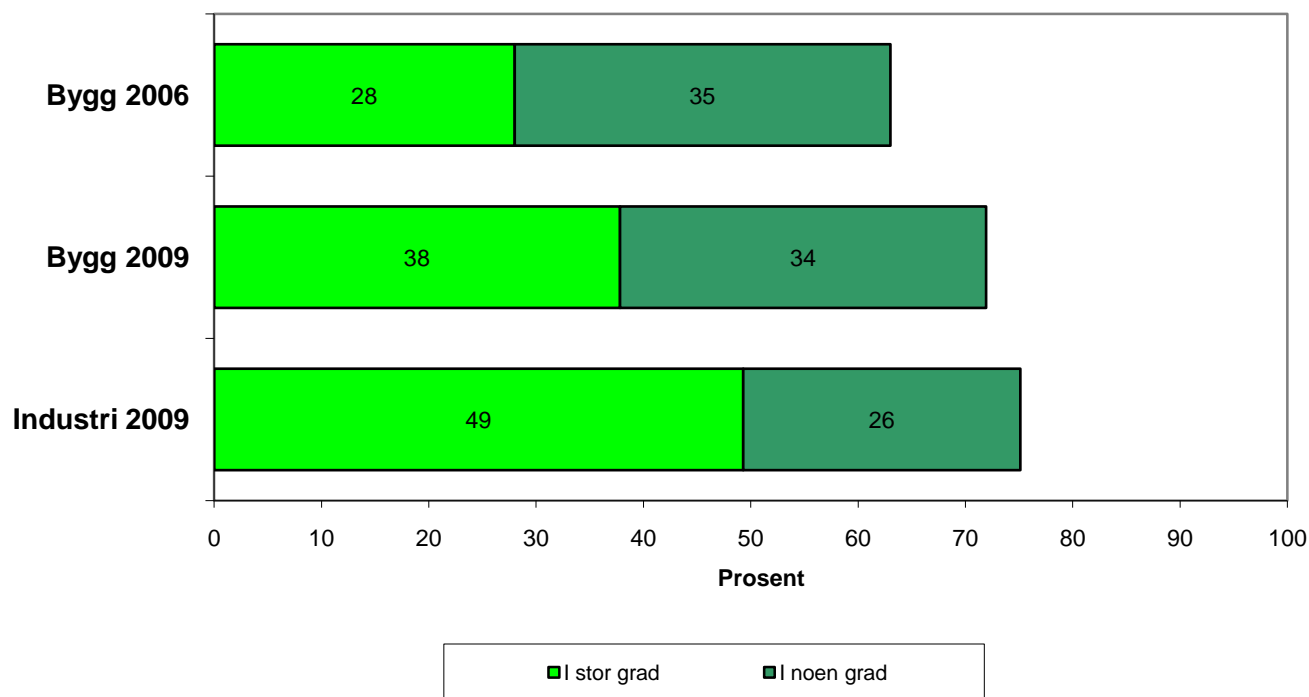
Håndhever myndighetene forskriftene om allmenngjøring?

(Bedrifter som bruker østeuropeisk arbeidskraft, og som er omfattet av allmenngjøring)

Overholder bedriftene i din bransje forskriften om allmenngjøring?

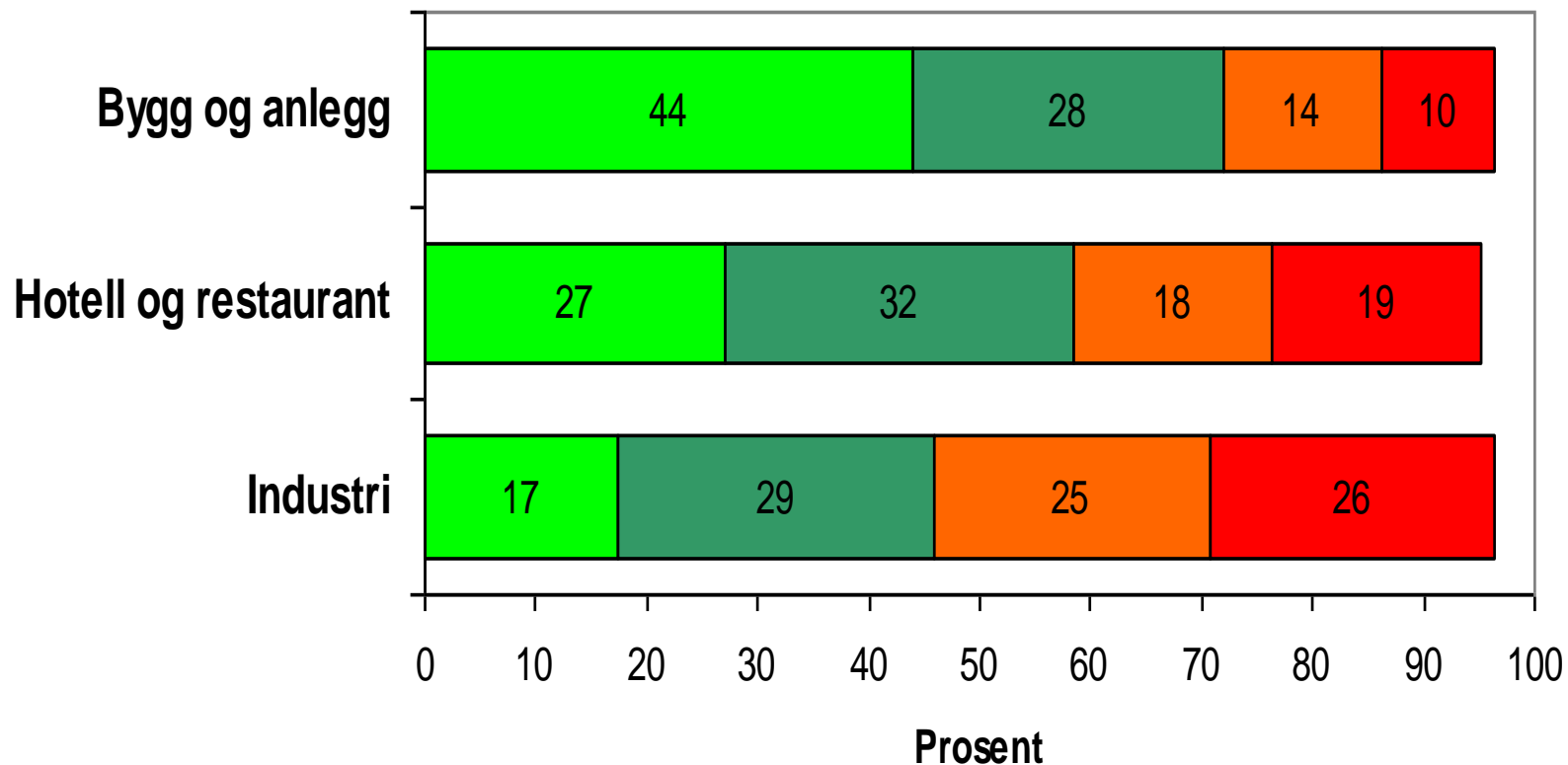
(Bedrifter som bruker østeuropeisk arbeidskraft, og som er omfattet av allmenngjøring)

Ønsker om allmenngjøring eller annen offentlig minstelønnsregulering?

Er det behov for allmenngjøring eller andre former for offentlig minstelønnsregulering i din bransje?

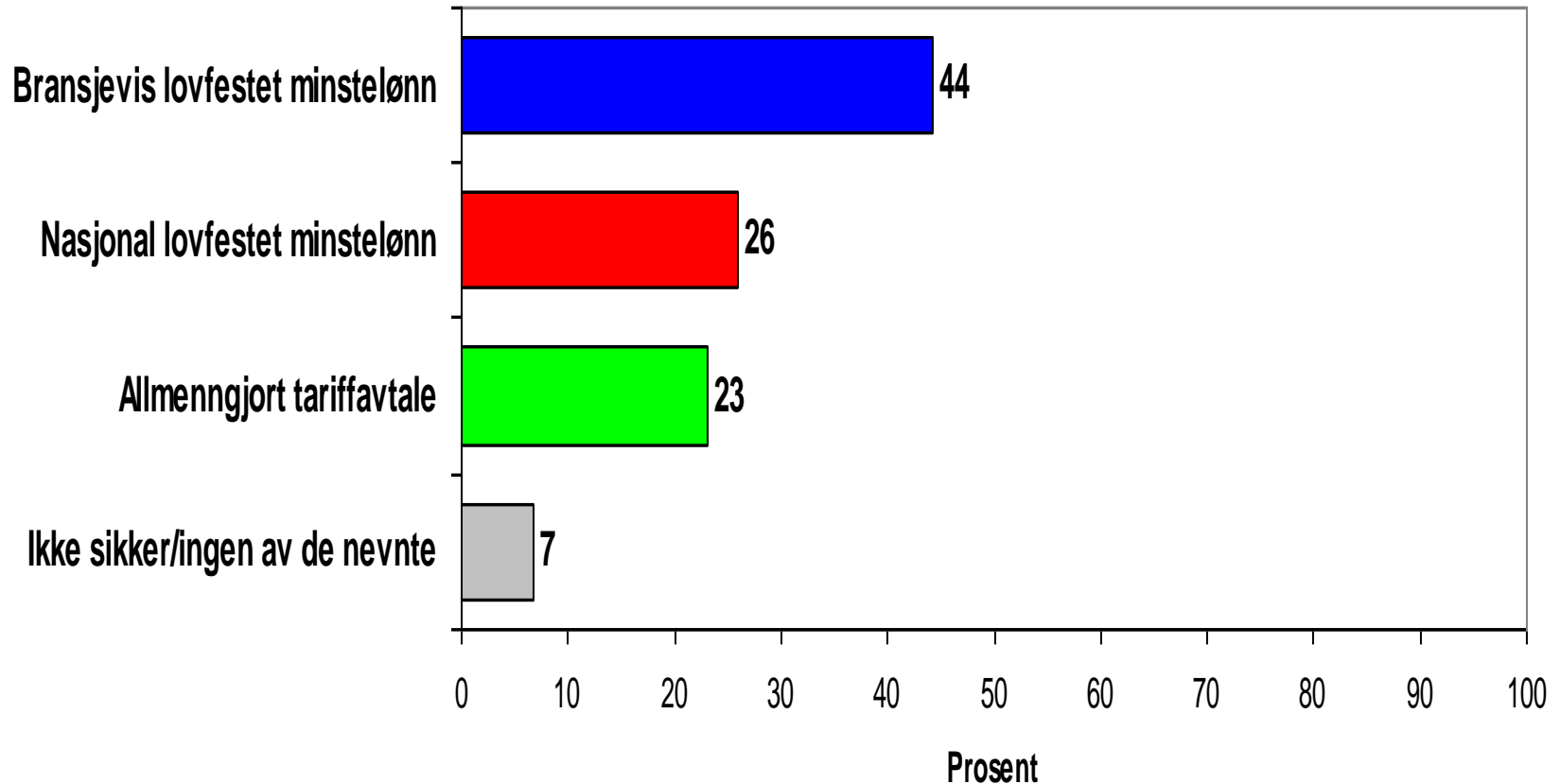
(Bedrifter som bruker østeuropeisk arbeidskraft, N=1 267)

■ I stor grad et behov ■ I noen grad et behov ■ I liten grad ■ Ikke i det hele tatt

Hva slags form for offentlig minstelønnsregulering ønsker du deg for din bransje?

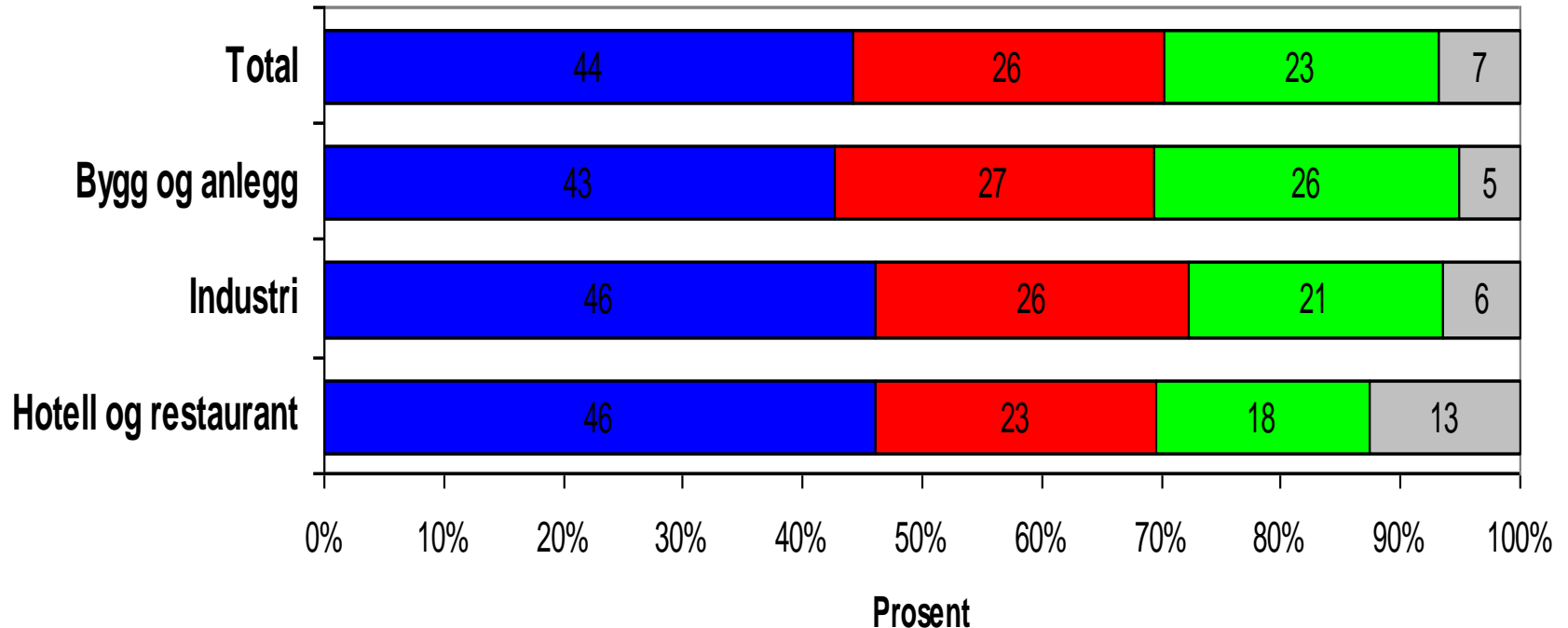
(Bedrifter som bruker østeuropeisk arbeidskraft, og som mener det kan være behov for offentlig minstelønnsregulering, N=759)

Hva slags form for offentlig minstelønnsregulering ønsker du deg for din bransje?

(Bedrifter som bruker østeuropeisk arbeidskraft, og som mener det kan være behov for offentlig minstelønnsregulering, N=759)

■ Bransjevis lovfestet minstelønn ■ Nasjonal lovfestet minstelønn ■ Allmenngjort tariffavtale ■ Ikke sikker/ingen av de nevnte

Hovedfunn

- Stor oppslutning om allmenngjøring, særlig blant byggbedriftene
- Kun et mindretall av bedriftene har fått økte kostnader eller endringer i konkurransesituasjonen
- Bruken av østeuropeisk arbeidskraft har ikke endret seg som følge av allmenngjøring
- Håndheving og overholdelse: Blandet bilde, men bedring siden 2006
- En stor andel av bedriftene mener det er behov for minstelønnsregulering; mest i bygg – minst i industri
  - Bransjevis lovfestet minstelønn topper ”ønskelista”

<http://www.fafo.no/Oestforum>